

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2023, sp. zn. 74 Co 247/2022, ECLI:CZ:KSBR:2023:74.CO.247.2022.1

Číslo: 25/2024

Právní věta:

Zjistí-li soud prvního stupně ve sporném řízení v době před předložením věci dovolacímu soudu k rozhodnutí o podaném dovolání, že druhý účastník sporu, jímž je právnická osoba, zanikl po zahájení dovolacího řízení výmazem z obchodního rejstříku bez právního nástupce, je sám oprávněn vydat (podle § 107 odst. 5 o. s. ř., ve spojení s § 241b odst. 1 o. s. ř. a s § 243b o. s. ř.) usnesení o zastavení dovolacího řízení.

Soud: Krajský soud v Brně

Datum rozhodnutí: 24.07.2023

Spisová značka: 74 Co 247/2022

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání, Podmínky řízení

Předpisy: § 107 o. s. ř.

§ 19 o. s. ř.

§ 210 o. s. ř.

§ 241b odst. 1 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 24. 7. 2023, sp. zn. 74 Co 247/2022, potvrdil usnesení Okresního soudu Brno-venkov ze dne 7. 10. 2022, sp. zn. 29 C 153/2018, jímž soud prvního stupně zastavil dovolací řízení ve vztahu mezi žalobkyní a druhou žalovanou.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V záhlaví označeným usnesením Okresní soud Brno - venkov (dále též jen „soud“) zastavil dovolací řízení ve vztahu mezi žalobcem a druhým žalovaným (I. výrok) a rozhodl, že ve vztahu mezi žalobcem a druhým žalovaným nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů dovolacího řízení (II. výrok).

2. Soud - odkazuje na ustanovení § 19 a § 107 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního

řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), a na ustanovení § 118 a § 185 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“) – vyšel z toho, že druhý žalovaný byl na základě prohlášení své likvidátorky k 29. 8. 2022 vymazán z obchodního rejstříku [§ 82 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. v. r.“)]. Výmazem z obchodního rejstříku druhý žalovaný zanikl a pozbyl způsobilost být účastníkem řízení. Jelikož se tak stalo za dovolacího řízení (poté, co žalobce podal dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 11. 5. 2022, č. j. 74 Co 120/2021-271) a předtím, než bylo rozhodnuto o dovolání, a druhý žalovaný nemá žádného právního nástupce, postupoval soud podle § 107 odst. 5 o. s. ř. a dovolací řízení ve vztahu mezi žalobcem a druhým žalovaným zastavil.

3. Výrok o nákladech řízení soud odůvodnil ustanovením § 243b o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 146 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.

II. Odvolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení soudu prvního stupně podal žalobce odvolání, které odůvodnil tím, že výmaz druhého žalovaného z obchodního rejstříku byl proveden „automaticky“ (na základě prohlášení likvidátorky dle § 82 odst. 1 z. v. r.), aniž zkoumal, proč likvidátorka prohlášení učinila v okamžiku, kdy má o věci rozhodovat Nejvyšší soud (čímž mohla znemožnit druhému žalovanému získání nemovitostí, o které jde v předmětném řízení). Žalobce měl jednání likvidátorky za neplatné, s tím, že poškozuje likvidovanou společnost. V řízení vedeném u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 60 Cm 20/2022 je přezkoumáván výmaz druhého žalovaného a postup likvidátorky. Proto žalobce požadoval, aby odvolací soud řízení přerušil do pravomocného skončení řízení vedeného u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 60 Cm 20/2022.

III. Důvodnost odvolání

5. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno k tomu oprávněným subjektem (§ 201 o. s. ř.), směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř.) a bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), v souladu s ustanovením § 212a odst. 6 o. s. ř. přezkoumal usnesení soudu prvního stupně a řízení mu předcházející v rozsahu napadeném odvoláním bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.), a poté dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

6. Odvolací soud předesílá, že pro právní posouzení věci jsou podstatná následující ustanovení občanského soudního řádu (v aktuálním znění, pro věc rozhodném):

§ 19

Způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má právní osobnost; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává.

§ 107

(1) Jestliže účastník ztratí po zahájení řízení způsobilost být účastníkem řízení dříve, než řízení bylo pravomocně skončeno, posoudí soud podle povahy věci, zda v řízení může pokračovat. Není-li možné v řízení ihned pokračovat, soud řízení přeruší. O tom, s kým bude v řízení pokračováno, soud rozhodne usnesením.

(...)

(3) Ztratí-li způsobilost být účastníkem řízení právnická osoba a umožňuje-li povaha věci pokračovat v řízení, jsou jejím procesním nástupcem, nestanoví-li zákon jinak, ti, kteří po zániku právnické osoby vstoupili do jejích práv a povinností, popřípadě ti, kteří po zániku právnické osoby převzali práva a povinnosti, o něž v řízení jde.

(...)

(5) Neumožňuje-li povaha věci v řízení pokračovat, soud řízení zastaví.

§ 210

(...)

(2) Je-li to třeba, vyšetří předseda senátu, zda jsou splněny podmínky řízení, opatří zprávy a listiny, jichž se odvolatel nebo jiní účastníci dovolávají, a provede i jiná podobná šetření.

(...)

§ 241b

(1) Ustanovení § 208 odst. 1, § 209 a 210 platí obdobně.

(...)

7. Pro právní posouzení věci jsou rozhodné především následující skutkové údaje k podmínkám řízení (jak plynou z listin založených ve spisu):

8. Z výpisu z obchodního rejstříku vedeného u Krajského soudu v Brně se podává, že druhý žalovaný zde byl zapsán (v oddílu C, vložce 23593) od 30. 5. 1996. S účinností k 29. 8. 2022 byl druhý žalovaný z obchodního rejstříku vymazán se všemi zápisy z důvodu ukončení likvidace a prohlášení likvidátora dle § 82 odst. 1 z. v. r.

9. Usnesením ze dne 14. 4. 2023, č. j. (18) 60 Cm 20/2022-23, Krajský soud v Brně zamítl návrh žalobce (podání datované 12. 10. 2022) na zrušení výmazu druhého žalovaného.

10. Usnesením ze dne 13. 6. 2023, č. j. 8 Cmo 119/2023-35, Vrchní soud v Olomouci k odvolání žalobce zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 14. 4. 2023 a řízení zastavil (I. výrok). Dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (II. výrok). Usnesení nabylo právní moci dne 3. 7. 2023.

11. Vrchní soud v Olomouci v důvodech svého usnesení vysvětlil, že na rozdíl od Krajského soudu v Brně neměl podání žalobce ze dne 12. 10. 2022 za návrh na zahájení řízení (když samotný žalobce v onom podání výslovně uvedl, že o návrh na zahájení řízení nejde). Jako důvod pro zrušení usnesení krajského soudu a zastavení řízení proto uvedl nedostatek podmínky řízení spočívající v tom, že nebyl podán návrh na zahájení řízení.

12. Na výše uvedeném základě činí odvolací soud k odvoláním otevřené otázce následující závěry:

13. Ustanovení § 208 odst. 1, § 209 a 210 o. s. ř., která je třeba v dovolacím řízení použít obdobně, ukládají soudu prvního stupně, aby před předložením věci dovolacímu soudu k rozhodnutí o podaném dovolání vyšetřil, zda jsou splněny podmínky řízení, včetně podmínky dovolacího řízení spočívající v povinném zastoupení, je-li to třeba. Srov. v literatuře shodně např. dílo Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009

(dále jen „Komentář II.“), str. 1927.

14. Vyšetření podmínek řízení bude namísto zejména tehdy, jestliže dovolatel nebo jiný účastník řízení, namítají jejich nedostatek nebo jestliže to vyžadují skutečnosti, které nastaly po vyhlášení (vydání) rozhodnutí odvolacího soudu (účastník např. ztratil způsobilost být účastníkem řízení). Úkolem soudu prvního stupně je provést všechny úkony potřebné k tomu, aby nedostatek podmínek řízení byl odstraněn, umožňuje-li to jeho povaha, nebo aby byly shromážděny podklady pro zastavení řízení z důvodu nedostatku podmínek řízení, který nelze odstranit; kde je to potřebné, je soud prvního stupně povinen vydat příslušná rozhodnutí, např. usnesení o procesním nástupnictví podle § 107 o. s. ř. Srov. k tomu obdobně (pro odvolací řízení, k výkladu § 210 odst. 2 o. s. ř.) opět Komentář II., str. 1675.

15. Obdobně se k dané problematice vyslovuje literatura při výkladu § 107 o. s. ř. V díle Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 726, se na dané téma uvádí, že podmínky procesního nástupnictví vyšetří a usnesení o tom vydá odvolací soud, jestliže účastník ztratil způsobilost být účastníkem řízení za odvolacího řízení v době vyřizování věci odvolacím soudem [tj. v době od řádného předložení věci odvolacímu soudu do vyhlášení (vydání) rozhodnutí odvolacího soudu], nebo dovolací soud, jestliže účastník ztratil způsobilost být účastníkem řízení za dovolacího řízení v době vyřizování věci dovolacím soudem [tj. v době od řádného předložení věci dovolacímu soudu do vyhlášení (vydání) rozhodnutí dovolacího soudu].

16. Výmazem z obchodního rejstříku po skončení likvidace druhý žalovaný zanikl (§ 185 o. z.) bez právního nástupce Druhý žalovaný tak ztratil způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 o. s. ř.) za dovolacího řízení, v době před předložením věci dovolacímu soudu k rozhodnutí o podaném dovolání. Jde o situaci, kdy povaha věci neumožňuje v řízení pokračovat v rozsahu, v němž zde dříve působil druhý žalovaný (§ 107 odst. 5 o. s. ř.).

17. Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu přitom platí, že byla-li právnická osoba vymazána z veřejného rejstříku po zahájení občanského soudního řízení (dříve, než řízení bylo pravomocně skončeno) a vyšlo-li v průběhu řízení najevo, že u příslušného soudu byl podán návrh na zrušení zápisu o jejím výmazu, soud přeruší řízení podle ustanovení § 109 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. do doby, než bude příslušným soudem o tomto návrhu pravomocně rozhodnuto; závěr, že povaha věci neumožňuje pokračovat v řízení s touto právnickou osobou jako s účastníkem řízení, smí učinit a o zastavení řízení podle § 107 odst. 5 o. s. ř. smí rozhodnout pouze tehdy, jestliže příslušný soud návrh na zrušení zápisu o výmazu právnické osoby z veřejného rejstříku pravomocně zamítl. Srov. shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2016, sp. zn. [21 Cdo 1067/2015](#), uveřejněné pod číslem 16/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 16/2017“).

18. V předmětné věci byla otázka, zda je zde nevypořádaný návrh na zrušení zápisu o výmazu právnické osoby z obchodního rejstříku definitivně vypořádána k 3. 7. 2023 (kdy nabylo právní moci usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 6. 2023). V intencích závěrů obsažených v [R 16/2017](#) v současné době neexistuje překážka, jež by bránila vydání rozhodnutí podle § 107 odst. 5 o. s. ř. Zbývá tedy pouze určit, zda k vydání usnesení o zastavení dovolacího řízení byl za dané procesní situace povolán (v mezích úkonů podle § 241b odst. 1 o. s. ř.) soud prvního stupně, nebo zda tak měl (mohl) učinit výlučně dovolací soud.

19. Ve shodě se závěry literatury (k nimž se přihlašuje), pak odvolací soud uzavírá, že zjistí-li soud prvního stupně ve sporném řízení v době před předložením věci dovolacímu soudu k rozhodnutí o podaném dovolání, že druhý účastník sporu, jímž je právnická osoba (zde druhý žalovaný) zanikl po zahájení dovolacího řízení výmazem z obchodního rejstříku bez právního nástupce, je sám oprávněn vydat (podle ustanovení § 107 odst. 5 o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 241b odst. 1 o. s. ř. a s

ustanovením § 243b o. s. ř.) usnesení o zastavení dovolacího řízení.

20. Vzhledem k výše uvedenému odvolací soud odvoláním napadené usnesení potvrdil jako věcně správné (§ 219 o. s. ř.), včetně správného (závislého) výroku o náhradě nákladů dovolacího řízení (I. výrok tohoto usnesení).

21. O náhradě nákladů odvolacího řízení rozhodl odvolací soud dle ustanovení § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. ve shodě s tím, že žalobce nebyl s odvoláním úspěšný, zaniklému druhému žalovanému z povahy věci právo na náhradu těchto nákladů vzniknout nemohlo, a prvního žalovaného se předmětné rozhodnutí netýká (II. výrok tohoto usnesení).